

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 4ης Σεπτεμβρίου 2014*

«Αίτηση αναιρέσεως — Συμπράξεις — Αγορές των φερμουάρ και των λοιπών τύπων κλεισίματος καθώς και των μηχανημάτων για την τοποθέτησή τους — Διαδοχική ευθύνη περισσοτέρων — Κατά νόμο προβλεπόμενο ανώτατο όριο του προστίμου — Άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 — Έννοια του όρου “επιχείρηση” — Προσωπική ευθύνη — Αρχή της αναλογικότητας — Αποτρεπτικός πολλαπλασιαστής»

Στην υπόθεση C-408/12 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 3 Σεπτεμβρίου 2012,

YKK Corporation, με έδρα το Τόκυο (Ιαπωνία),

YKK Holding Europe BV, με έδρα το Sneek (Κάτω Χώρες),

YKK Stocko Fasteners GmbH, με έδρα το Wuppertal (Γερμανία),

εκπροσωπούμενες από τους D. Arts και W. Devroey και τις E. Winter και F. Miotto, avocats,

αναιρεσείουσες,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους A. Bouquet και R. Sauer, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), Γ. Αρέστη, J.-C. Bonichot και A. Arabadjiev, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Οκτωβρίου 2013,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Φεβρουαρίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή τους αναίρέσεως, οι ΥΚΚ Corporation (στο εξής: ΥΚΚ Corp.), ΥΚΚ Holding Europe BV (στο εξής: ΥΚΚ Holding) και ΥΚΚ Stocko Fasteners GmbH (στο εξής: ΥΚΚ Stocko) ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΥΚΚ κ.λπ. κατά Επιτροπής (Τ-448/07, ΕΥ:Τ:2012:322, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή τους με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως C(2007) 4257 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Σεπτεμβρίου 2007, σχετικά με μία διαδικασία βάσει του άρθρου [81 ΕΚ] (υπόθεση COMP/39.168 — ΡΟ/Μεταλλικά ψιλικά είδη: συνδετήρες) (στο εξής: επίδικη απόφαση), στο μέτρο που η απόφαση αυτή τις αφορούσε, καθώς και, επικουρικώς, την ακύρωση ή τη μείωση του ύψους του προστίμου που τους επιβλήθηκε με την ως άνω απόφαση, περίληψη της οποίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 26ης Φεβρουαρίου 2009 (ΕΕ C 47, σ. 8).

Το νομικό πλαίσιο

- 2 Το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), ορίζει τα εξής:

«Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [81 ΕΚ] ή του άρθρου [82 ΕΚ], ή

[...]

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

[...]»

- 3 Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας) προέβλεπε στον τίτλο Δ αυτής τα εξής:

«1. Εφόσον επιχείρηση συνεργάζεται χωρίς να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που εκτίθενται στα τμήματα Β ή Γ, τυγχάνει μείωσης κατά 10 έως 50 % του ύψους του προστίμου που θα της είχε [επι]βληθεί εάν δεν είχε συνεργαστεί.

2. Αυτό μπορεί ιδίως να συμβεί εφόσον:

— πριν από την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η επιχείρηση παράσχει στην Επιτροπή πληροφορίες, έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία που συμβάλλουν στην επιβεβαίωση της παράβασης,

— μετά την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η επιχείρηση ενημερώσει την Επιτροπή ότι δεν αμφισβητεί τα γεγονότα επί των οποίων βασίζονται οι κατηγορίες της.»

4 Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2002, C 45, σ. 3, στο εξής: ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας), ορίζει στον τίτλο Β αυτής τα ακόλουθα:

«20. Οι επιχειρήσεις που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που περιέχονται στο τμήμα Α ανωτέρω μπορούν να είναι επιλέξιμες για μείωση προστίμου που θα τους επιβαλλόταν διαφορετικά.

21. Για να πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις, μια επιχείρηση πρέπει να υποβάλει στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την πιθανολογούμενη παράβαση που αντιπροσωπεύουν σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή και πρέπει να διακόψει την ανάμειξή της στην πιθανολογούμενη παράβαση το αργότερο κατά τη χρονική στιγμή που υποβάλλει τις αποδείξεις.

[...]

23. Σε κάθε οριστική απόφαση που εκδίδει μετά το τέλος της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή θα προσδιορίσει:

α) κατά πόσον τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέσχε μια επιχείρηση σε μια δεδομένη χρονική στιγμή αντιπροσώπευαν σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τις αποδείξεις που η Επιτροπή είχε τότε στην κατοχή της·

β) το επίπεδο της μείωσης του προστίμου του οποίου θα τύχει μια επιχείρηση, το οποίο θα προσδιορισθεί ως ακολούθως με βάση τα πρόστιμα που θα είχαν διαφορετικά επιβληθεί. Για την/τις:

— πρώτη επιχείρηση που πληροί τους όρους του σημείου 21: μείωση 30–50 %·

— δεύτερη επιχείρηση που πληροί τους όρους του σημείου 21: μείωση 20–30 %·

— επόμενες επιχειρήσεις που πληρούν τους όρους του σημείου 21: μείωση μέχρι 20 %.

Προκειμένου να προσδιορίσει το επίπεδο της μείωσης του προστίμου εντός των παραπάνω ορίων, η Επιτροπή θα λάβει υπόψη της τη χρονική στιγμή κατά την οποία τα αποδεικτικά στοιχεία που πληρούν την προϋπόθεση του σημείου 21 υποβλήθηκαν και το βαθμό της “προστιθέμενης αξίας” που αυτά τα στοιχεία αντιπροσωπεύουν. Η Επιτροπή μπορεί επίσης να λάβει υπόψη της το βαθμό και τη διάρκεια της συνεργασίας της επιχείρησης μετά την ημερομηνία υποβολής των αποδεικτικών στοιχείων.

Επί πλέον, εάν μια επιχείρηση παράσχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά τα οποία αγνοούσε προηγουμένως η Επιτροπή και τα οποία έχουν άμεση σχέση με τη βαρύτητα ή τη διάρκεια της πιθανολογούμενης σύμπραξης (καρτέλ), η Επιτροπή δεν θα λάβει υπόψη τα στοιχεία αυτά κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου που θα επιβάλει στην επιχείρηση που παρέσχε τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία.

[...]

28. Η παρούσα ανακοίνωση αντικαθιστά την ανακοίνωση του 1996, από τις 14 Φεβρουαρίου 2002, για όλες τις υποθέσεις στις οποίες καμία επιχείρηση δεν ήλθε σε επαφή με την Επιτροπή προκειμένου να τύχει της ευνοϊκής μεταχείρισης που αναφέρεται στην ανακοίνωση εκείνη. Η Επιτροπή θα εξετάσει κατά πόσο είναι αναγκαία η τροποποίηση αυτής της ανακοίνωσης μόλις αποκτήσει επαρκή εμπειρία από την εφαρμογή της».

Ιστορικό της διαφοράς

5 Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση παρατίθενται στις σκέψεις 1 έως 6, 8, 10, 12, 14, 16 έως 18 και 20 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως ως εξής:

«1 Η πρώτη από τις προσφεύγουσες, η YKK Corp., είναι ιαπωνική επιχείρηση. Αποτελεί μία από τις σπουδαιότερες παγκοσμίως επιχειρήσεις στην αγορά των φερμουάρ, αλλά δραστηριοποιείται και στον τομέα των “λοιπών τύπων κλεισίματος”.

2 Η δεύτερη από τις προσφεύγουσες [YKK Holding] είναι επιχείρηση εγκατεστημένη στις Κάτω Χώρες. Έχει 24 θυγατρικές [μεταξύ των οποίων και η YKK Stocko]. Η ίδια είναι θυγατρική σε ποσοστό 100 % της YKK Corp. Οι θυγατρικές της κατασκευάζουν κουμπιά και προϊόντα κλεισίματος. Η YKK Holding δεν παράγει, δεν πωλεί και δεν διανέμει κανένα από τα προϊόντα αυτά. Αποτελεί εταιρία χαρτοφυλακίου με καθαρά χρηματοοικονομικό χαρακτήρα.

3 Η τρίτη από τις προσφεύγουσες, [YKK Stocko], πρώην Stocko Fasteners GmbH και Stocko Verschlussstechnik GmbH & Co. KG, είναι γερμανική εταιρία με έδρα το Wuppertal. Συστήθηκε το 1901 και καταχωρίστηκε στο οικείο μητρώο με την επωνυμία YKK Stocko Fasteners τον Σεπτέμβριο του 1995, όταν η YKK Holding εξαγόρασε το 76 % των μεριδίων της πριν αποκτήσει, τον Μάρτιο του 1997, το σύνολο των μεριδίων αυτών.

4 Ο τομέας της κατασκευής προϊόντων κλεισίματος διαιρείται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, ήτοι, αφενός, τα φερμουάρ και, αφετέρου, τους «λοιπούς τύπους κλεισίματος», που περιλαμβάνουν διαφόρων ειδών σούστες, κουμπώματα με σούστα και σούστες, καθώς επίσης και εξαρτήματα για το κλείσιμο με κλιπ, κόπιτσες, καψύλια για κορδονότρυπες, κουμπιά για τζιν, πριτσίνια και μεταλλικά και πλαστικά εξαρτήματα προοριζόμενα για τους τομείς του δέρματος και της ενδύσεως.

5 Στις 7 και 8 Νοεμβρίου 2001, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διενήργησε ελέγχους [...] στις εγκαταστάσεις διαφόρων κατασκευαστών μεταλλικών και πλαστικών ειδών ραπτικής, λοιπών ειδών ραπτικής και νημάτων (μεταξύ των οποίων η Entaco Ltd, η Coats plc και η William Prym GmbH & Co. KG), καθώς και στα γραφεία του Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechnik [συνδέσμου των γερμανικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα των μεταλλικών προϊόντων] (στο εξής: VBT).

6 Στις 26 Νοεμβρίου 2001, οι όμιλοι Prym και Coats, επικαλούμενοι την [ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας], υπέβαλαν αιτήσεις εφαρμογής της ως προς τον τομέα των φερμουάρ.

[...]

8 Στις 8 Αυγούστου 2003, [η YKK Stocko] (νυν YKK Stocko Fasteners), επικαλούμενη την [ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας], υπέβαλε αίτηση εφαρμογής της ως προς τους “λοιπούς τύπους κλεισίματος”.

[...]

- 10 Στις 16 Σεπτεμβρίου 2004, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων (στο εξής: ανακοίνωση των αιτιάσεων), αφορώσα τους “λοιπούς τύπους κλεισίματος”, τα μηχανήματα τοποθέτησής τους και τα φερμουάρ, στις εταιρίες Prym Fashion, William Prym, Éclair Prym, Fiocchi Prym, Fiocchi Snaps France, YKK Stocko Fasteners, YKK Holding, YKK Corp., Coats, A. Raymond, Berning & Söhne, Berning France, Scovill Fasteners Europe (πρώην Unifast), Scovill Fasteners και στον VBT.
- [...]
- 12 Στις 12 Νοεμβρίου 2004, ο όμιλος Prym, επικαλούμενος την ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας, υπέβαλε, στο όνομα όλων των θυγατρικών του, αίτηση περί απαλλαγής από τα πρόστιμα ή, επικουρικός, περί μείωσης του ύψους τους σε ό,τι αφορούσε τους “λοιπούς τύπους κλεισίματος”.
- [...]
- 14 Στις 18 Φεβρουαρίου 2005, ο όμιλος YKK, επικαλούμενος την ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας, υπέβαλε αίτηση μείωσης των προστίμων ως προς τους “λοιπούς τύπους κλεισίματος”.
- [...]
- 16 Τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν προς στήριξη των αιτήσεων των ομίλων Prym και YKK για την εφαρμογή της ανακοίνωσης του 2002 περί της συνεργασίας έδωσαν τη δυνατότητα στην Επιτροπή να απευθύνει στις εμπλεκόμενες εταιρίες, στις 7 Μαρτίου 2006, συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων (στο εξής: συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων).
- 17 Η εν λόγω συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων, που αφορούσε τους “λοιπούς τύπους κλεισίματος”, τα μηχανήματα τοποθέτησής τους και τα φερμουάρ απευθύνθηκε στις εταιρίες A. Raymond, Berning & Söhne και Berning France, Coats και Coats Deutschland και Éclair Prym, Prym Fashion, Fiocchi Prym, Scovill Fasteners Europe, Scovill Fasteners, William Prym, YKK Corp., YKK Holding και [YKK Stocko], καθώς και στον VBT. [...]
- 18 Η συμπληρωματική ανακοίνωση των αιτιάσεων αφορούσε τα ίδια προϊόντα με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και, στο μέτρο του αναγκαίου, διόρθωνε, διευκρίνιζε, ανακεφαλαίωνε και διεύρυνε τις αιτιάσεις που είχαν διατυπωθεί με αυτή. [...]
- [...]
- 20 Κατόπιν διαβουλεύσεως με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις συμπράξεις και τις δεσπόζουσες θέσεις και έχοντας υπόψη την τελική έκθεση του συμβούλου ακροάσεων, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 19 Σεπτεμβρίου 2007, την [επίδικη απόφαση].»
- 6 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε, αφενός, ότι στον τομέα των μεταλλικών και πλαστικών ειδών ραπτικής και των προϊόντων κλεισίματος είχαν διαπραχθεί τέσσερις διαφορετικές παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού του δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, ότι οι αναιρεσείουσες είχαν μετάσχει σε τρεις εξ αυτών, δηλαδή:
- τη συνεργασία στο πλαίσιο των κύκλων της Βασιλείας-Wuppertal και του Άμστερνταμ στην αγορά των μεταλλικών και πλαστικών προϊόντων κλεισίματος («λοιπών τύπων κλεισίματος») και των μηχανημάτων για την τοποθέτησή τους, μεταξύ Μαΐου 1991 και Μαρτίου 2001, στο πλαίσιο της

οποίας οι μετέχοντες, σε συναντήσεις τους, εισήλθαν σε συμφωνία σχετικά με συντονισμένες αυξήσεις των τιμών και αντήλλαξαν εμπιστευτικά στοιχεία για τις τιμές και για την εφαρμογή των αυξήσεων τιμών στη Γερμανία και σε ευρωπαϊκή κλίμακα (στο εξής: συνεργασία BWA).

- τη διμερή συνεργασία μεταξύ των ομίλων Prym και ΥΚΚ στην αγορά των λοιπών τύπων κλεισίματος, μεταξύ 1999 και 2003. Η ως άνω παράβαση συνίστατο σε συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες αφορούσαν τον καθορισμό τιμών, ιδίως ελάχιστων, μέσων και ενδεικτικών τιμών, τον έλεγχο των αυξήσεων των τιμών μέσω της τακτικής ανταλλαγής τιμοκαταλόγων και συχνών διμερών επαφών και την κατανομή της πελατείας σε ευρωπαϊκή και παγκόσμια κλίμακα και
  - την τριμερή συνεργασία μεταξύ των ομίλων ΥΚΚ, Coats και Prym, στην αγορά των φερμουάρ, κατά το διάστημα μεταξύ Απριλίου 1998 και Νοεμβρίου 1999, κατά το οποίο οι μετέχοντες αντήλλαξαν πληροφορίες για τις τιμές, πραγματοποίησαν συζητήσεις για τις τιμές και για τις αυξήσεις τιμών και συμφώνησαν σχετικά με μια μέθοδο καθορισμού ελάχιστων τιμών για τα συνήθως παραγόμενα προϊόντα στην ευρωπαϊκή αγορά (στο εξής: τριμερής συνεργασία).
- 7 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή επέβαλε στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρόστιμα για παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ, το ύψος των οποίων υπολογίστηκε κατ' εφαρμογήν της μεθοδολογίας που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου [65, παράγραφος 5, ΑΧ] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 1998), καθώς και στις ανακοινώσεις του 1996 και του 2002 περί της συνεργασίας.
- 8 Για τη συνεργασία BWA, η επίδικη απόφαση επέβαλε πρόστιμα στις ακόλουθες επιχειρήσεις:
- A. Raymond Sarl: 8 325 000 ευρώ·
  - Berning & Söhne GmbH & Co. KG: 1 123 000 ευρώ·
  - Scovill Fasteners Europe SA και Scovill Fasteners Inc., οι οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: 6 002 000 ευρώ·
  - William Prym GmbH & Co. KG και Prym Inovan GmbH & Co. KG, οι οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: 24 913 000 ευρώ·
  - ΥΚΚ Stocko: 68 250 000 ευρώ, για το οποίο πρόστιμο προβλέπεται ότι οι ΥΚΚ Corp. και ΥΚΚ Holding ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον μέχρι το ποσό των 49 000 000 ευρώ·
  - Fachverband Verbindungs- und Befestigungstechnik: 1 000 ευρώ.
- 9 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά την επίδικη απόφαση, η ΥΚΚ Stocko μετέσχε στην παράβαση καθόλη τη διάρκειά της, δηλαδή επί εννέα έτη και εννέα μήνες, ενώ οι ΥΚΚ Corp. και ΥΚΚ Holding άρχισαν να μετέχουν στην παράβαση (άμεσα ή έμμεσα) μόνο μετά την εξαγορά της γερμανικής εταιρίας Stocko το 1997 (νυν ΥΚΚ Stocko) και μετέσχαν σε αυτήν επί τέσσερα έτη (αιτιολογικές σκέψεις 466 έως 468 και άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως).
- 10 Για τον λόγο αυτόν, αφενός, προβλέφθηκε ότι οι ΥΚΚ Corp. και ΥΚΚ Holding ευθύνονταν όχι για την καταβολή ολόκληρου του προστίμου που επιβλήθηκε στην ΥΚΚ Stocko αλλά μόνο για το ποσό των 49 000 000 ευρώ και, αφετέρου, προβλέφθηκε ότι η τελευταία επιχείρηση ευθυνόταν κατ' αποκλειστικότητα για την καταβολή του υπολοίπου του προστίμου που της επιβλήθηκε, ήτοι 19 250 000 ευρώ (άρθρο 2, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως).

- 11 Για τη διμερή συνεργασία μεταξύ των ομίλων Prym και ΥΚΚ στην αγορά των λοιπών τύπων κλεισίματος, επιβλήθηκε στις ΥΚΚ Corp., ΥΚΚ Holding και ΥΚΚ Stocko, αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, πρόστιμο 19 500 000 ευρώ. Αντιθέτως, κατά την επίδικη απόφαση, ο όμιλος Prym πληρούσε τις προϋποθέσεις πλήρους απαλλαγής του από το πρόστιμο που θα του είχε επιβληθεί διαφορετικά για την ως άνω παράβαση.
- 12 Τέλος, για τις παραβάσεις που διαπράχθηκαν στο πλαίσιο της τριμερούς συνεργασίας επιβλήθηκαν τα εξής πρόστιμα:
- ΥΚΚ Corp. και ΥΚΚ Holding, οι οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: 62 500 000 ευρώ·
  - Coats Holdings Ltd. και Coats Deutschland GmbH, οι οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: 12 155 000 ευρώ·
  - William Prym GmbH & Co. KG και Prym Inovan GmbH & Co. KG, οι οποίες ευθύνονται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον: 6 727 500 ευρώ, για το οποίο πρόστιμο προβλέπεται ότι η Éclair Prym Group SA ευθύνεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον μέχρι το ποσό των 5 850 000 ευρώ.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 13 Προς στήριξη της προσφυγής τους με την οποία ζητούσαν την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, οι αναιρεσείουσες προέβαλαν οκτώ λόγους, τη σειρά εξετάσεως των οποίων μετέβαλε το Γενικό Δικαστήριο και τους οποίους κατένειμε σε τρεις κατηγορίες:
- 14 Πρώτον, οι αναιρεσείουσες προέβαλαν πέντε λόγους ακυρώσεως οι οποίοι αφορούσαν την τριμερή συνεργασία και οι οποίοι αντλούνταν, κατ' ουσίαν, από:
- μη απόδειξη της διαπράξεως της παραβάσεως (πρώτος λόγος ακυρώσεως)·
  - εσφαλμένη εκτίμηση της φύσεως και της υλοποιήσεως της παραβάσεως, αφενός, και του πραγματικού αντικτύπου αυτής, αφετέρου (δεύτερος, τρίτος και τέταρτος λόγος ακυρώσεως), και
  - εσφαλμένη εφαρμογή των ανακοινώσεων του 1996 και του 2002 περί της συνεργασίας (πέμπτος λόγος ακυρώσεως)·
- 15 Δεύτερον, χωρίς να αμφισβητούν τη διάπραξη της παραβάσεως, οι αναιρεσείουσες προέβαλαν δύο λόγους ακυρώσεως σχετικούς με τη συνεργασία BWA αντλούμενους από:
- εσφαλμένη εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του προστίμου καθόσον η Επιτροπή δεν εφάρμοσε στην ΥΚΚ Stocko, ως θυγατρική, το ανώτατο όριο του 10 % για το διάστημα που προηγήθηκε της εξαγοράς της, το 1997, από την ΥΚΚ Holding (έκτος λόγος ακυρώσεως)·
  - εσφαλμένη εφαρμογή του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή κατά την επιμέτρηση του προστίμου που επιβλήθηκε στην ΥΚΚ Stocko για το προγενέστερο της εν λόγω εξαγοράς χρονικό διάστημα (έβδομος λόγος ακυρώσεως).
- 16 Τρίτον, οι αναιρεσείουσες προέβαλαν όγδοο λόγο ακυρώσεως ο οποίος αφορούσε από κοινού τις παραβάσεις σε σχέση με την τριμερή συνεργασία και τη συνεργασία BWA και αντλούνταν από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας σε συνάρτηση με την εφαρμογή του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή της τάξεως του 1,25 κατά την επιμέτρηση του προστίμου.

- 17 Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε άπαντες τους προβληθέντες από τις αναιρεσείουσες λόγους και απέρριψε κατά συνέπεια την προσφυγή τους και καταδίκασε τις αναιρεσείουσες στα δικαστικά έξοδα.

Τα αιτήματα των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου

- 18 Οι αναιρεσείουσες ζητούν από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 3, της επίδικης αποφάσεως στο μέτρο που τις αφορά και/ή να μειώσει τα πρόστιμα που τους επιβλήθηκαν·
  - επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 19 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως,
  - επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως κατά της επίδικης αποφάσεως, και
  - να καταδικάσει τις αναιρεσείουσες στο σύνολο των εξόδων τόσο της αναιρετικής όσο και της πρωτόδικης δίκης.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως σε ό,τι αφορά την τριμερή συνεργασία

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 20 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες αιτιώνονται το Γενικό Δικαστήριο ότι δεν εξέθεσε προσηκόντως τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τον λόγο της ακυρώσεως που αντλούνταν από δυσανάλογο χαρακτήρα του αρχικού ποσού του προστίμου, το οποίο καθορίστηκε σε 50 εκατομμύρια ευρώ, δεδομένης της απουσίας αντικτύπου της επίδικης παραβάσεως στη σχετική αγορά. Η έλλειψη αυτή αιτιολογίας δεν επιτρέπει στις αναιρεσείουσες να διαγνώσουν αν το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο αυτό ακυρώσεως διότι κρίνει ότι η Επιτροπή έλαβε αρκούντως υπόψη τον αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά ή αντιθέτως ότι δεν έλαβε υπόψη τον αντίκτυπο αυτό διότι δεν είχε την υποχρέωση να πράξει τούτο.
- 21 Για την περίπτωση που από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύψει ότι η Επιτροπή έλαβε αρκούντως υπόψη τον αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, κρίνοντας έτσι, το Γενικό Δικαστήριο παρερμήνευσε την επίδικη απόφαση και παρέβη το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 1/2003. Το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε επίσης τη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία υποχρεώνει την Επιτροπή, όταν κρίνει σκόπιμο να λάβει υπόψη τον αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά για να προσαυξήσει το αρχικό ποσό του προστίμου πέραν του ελάχιστου δυνατού ποσού των 20 εκατομμυρίων ευρώ το οποίο προβλέπεται από τις κατευθυντήριες γραμμές του 1998, να παρέχει συγκεκριμένες, αξιόπιστες και επαρκείς ενδείξεις βάσει των οποίων να μπορεί να εκτιμηθεί η πραγματική επίδραση της παραβάσεως επί του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της εν λόγω αγοράς.

- 22 Αντιθέτως, για την περίπτωση που από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύψει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη τον αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά διότι δεν ήταν υποχρεωμένη να πράξει τούτο, οι αναιρεσιδούσες υποστηρίζουν ότι, κρίνοντας έτσι, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε εσφαλμένη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δυνάμει του οποίου οι προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο και το δίκαιο της Ένωσης κυρώσεις πρέπει όχι μόνο να είναι πραγματικές και να έχουν αποτρεπτικό αποτέλεσμα, αλλά και να είναι ανάλογες προς την παράβαση. Συναφώς, οι αναιρεσιδούσες υποστηρίζουν ότι αποτελεί δυσανάλογη κύρωση το να αυξάνεται το ελάχιστο προβλεπόμενο ποσό των 20 εκατομμυρίων ευρώ σε 50 εκατομμύρια ευρώ (ήτοι αύξηση 250 %) χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η απουσία αντικτύπου της τριμερούς συνεργασίας στην αγορά. Διαφορετικά, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση θα προσέδιδε υπέρμετρη βαρύτητα στο μέγεθος της επιχειρήσεως ως στοιχείο της επιμετρήσεως του προστίμου και θα ερχόταν σε αντίθεση προς τις κατευθυντήριες γραμμές του 1998 και προς τη νομολογία του Δικαστηρίου.
- 23 Η Επιτροπή εκτιμά ότι τα επιχειρήματα των αναιρεσιδουσών πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα ή απαράδεκτα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 24 Διαπιστώνεται ευθύς εξαρχής ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε με σαφήνεια, ιδίως στις σκέψεις 140 έως 143 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, τους λόγους για τους οποίους, κατά την κρίση του, ήταν δυνατόν για την Επιτροπή να χαρακτηρίσει την επίδικη παράβαση ως «ιδιαιτέρως σοβαρή» και να καθορίσει συνεπώς το αρχικό ποσό του προστίμου στα 50 εκατομμύρια ευρώ, χωρίς να λάβει υπόψη τον πραγματικό αντίκτυπο της ως άνω παραβάσεως στη σχετική αγορά, διότι δεν είχε υποχρέωση να πράξει τούτο.
- 25 Όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στις εν λόγω σκέψεις 140 και 143 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, αναφερόμενο στο σημείο 1, τμήμα Α, των κατευθυντηρίων γραμμών του 1998, ο ως άνω αντίκτυπος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνον «εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί». Κατά το Γενικό Δικαστήριο, εφόσον επρόκειτο για γενική συμφωνία που είχε ως σκοπό να εξουδετερώσει τον εν δυνάμει ανταγωνισμό, το συγκεκριμένο αποτέλεσμα της οποίας είναι εξ ορισμού δυσχερές να εκτιμηθεί, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να αποδείξει συγκεκριμένα τον πραγματικό αντίκτυπο της συμπράξεως στην αγορά και να ποσοτικοποιήσει τον αντίκτυπο αυτό, αλλά μπορούσε να αρκестεί σε εκτιμήσεις για το κατά πόσον είναι πιθανό να υπάρξει ένα τέτοιο αποτέλεσμα.
- 26 Η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη προς τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία ο πραγματικός αντίκτυπος της παραβάσεως στην αγορά δεν αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο για την επιμέτρηση των προστίμων. Ειδικότερα, στοιχεία αναγόμενα στην παράμετρο της παραβάσεως η οποία αφορά τις προθέσεις μπορεί να είναι περισσότερο σημαντικά από εκείνα που αφορούν τα αποτελέσματα αυτής, ιδίως όταν πρόκειται για παραβάσεις εξ ορισμού σοβαρές, όπως η κατανομή των αγορών (βλ., αποφάσεις Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, C-194/99 P, EU:C:2003:527, σκέψη 118· Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής, C-534/07 P, EU:C:2009:505, σκέψη 96, καθώς και Carbone-Lorraine κατά Επιτροπής, C-554/08 P, EU:C:2009:702, σκέψη 44).
- 27 Εξάλλου, το Γενικό Δικαστήριο σαφώς διευκρίνισε, στις σκέψεις 141 και 142 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι στην επίδικη απόφαση ήταν δυνατόν να διαπιστωθεί, χωρίς να σημειώνεται καμία αντίφαση, αφενός, ότι η τριμερής συνεργασία ως σύνολο είχε εφαρμοσθεί και ήταν πιθανότατα ικανή να έχει επιπτώσεις στην αγορά και, αφετέρου, ότι ο αντίκτυπος αυτός δεν μπορούσε πάντως να εκτιμηθεί, διότι ήταν αδύνατον να καθοριστούν με επαρκή βαθμό βεβαιότητας οι παράμετροι του ανταγωνισμού (τιμές, εμπορικοί όροι, ποιότητα, καινοτομία κ.λπ.) οι οποίες θα ίσχυαν χωρίς τις παραβάσεις.

- 28 Βάσει των ανωτέρω, παρέλκει η εξέταση των λοιπών επιχειρημάτων τα οποία προβάλλουν οι αναιρεσείουσες για την περίπτωση που από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση θα προέκυπτε ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη στην επίδικη απόφαση τον πραγματικό αντίκτυπο της παραβάσεως στην αγορά.
- 29 Στο μέτρο που οι αναιρεσείουσες μέμφονται την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση για το ότι δεν επέκρινε τον δυσανάλογο χαρακτήρα που υποτίθεται ότι είχε το αρχικό ποσό του προστίμου λόγω του ότι η τριμερής συνεργασία δεν είχε αντίκτυπο στην αγορά, αρκεί να υπομνησθεί ότι από πάγια νομολογία προκύπτει ότι είναι αρμοδιότητα του Γενικού Δικαστηρίου να εξετάσει αν το ύψος του προστίμου είναι το ενδεδειγμένο και ότι, καταρχήν, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, όταν αποφάινεται επί νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, να υποκαθιστά για λόγους επιείκειας την κρίση του στην κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο αποφάινεται κατά πλήρη δικαιοδοσία επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις για εκ μέρους τους παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης (βλ. αποφάσεις SGL Carbon κατά Επιτροπής, C-328/05 P, EU:C:2007:277, σκέψη 98, καθώς και Quinn Barlo κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-70/12 P, EU:C:2013:351, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 30 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, που αντλείται από ανεπαρκή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και από άρνηση εφαρμογής της αρχής του ευμενέστερου νόμου όσον αφορά την τριμερή συνεργασία

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 31 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν, καταρχάς, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέθεσε προσηκόντως τους λόγους για τους οποίους απέρριψε τον λόγο ακυρώσεως που αντλούνταν από τη μη εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας.
- 32 Επί της ουσίας, οι αναιρεσείουσες θεωρούν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο που συνίστατο στο ότι εφάρμοσε όχι την ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας, αλλά την ανακοίνωση του 1996, κατά παράβαση της αρχής της εφαρμογής του ευμενέστερου νόμου, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, καθώς και στο άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δυνάμει της οποίας ο ευμενέστερος νόμος πρέπει να εφαρμόζεται αναδρομικώς.
- 33 Συναφώς, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, ενώ η ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας, σε αντίθεση με την ανακοίνωση του 2002, εξαρτούσε το ωφέλημα της μειώσεως του προστίμου από τη μη αμφισβήτηση των πραγματικών περιστατικών, οι ίδιες δεν έτυχαν του ωφελήματος αυτού εξαιτίας μιας προϋποθέσεως που είχε παύσει να ισχύει κατά την ημερομηνία της επίδικης αποφάσεως.
- 34 Κατά συνέπεια, οι αναιρεσείουσες θεωρούν ότι έπρεπε να τύχουν, δυνάμει του σημείου 23 της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας, επιπλέον της μερικής απαλλαγής από το πρόστιμο που τους χορηγήθηκε για τον λόγο ότι κατέστησαν δυνατή την απόδειξη της αυξημένης χρονικής διάρκειας της παραβάσεως, και μειώσεως του προστίμου λόγω των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισαν, τα οποία αντιπροσώπευαν σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τις αποδείξεις τις οποίες είχε ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή.
- 35 Οι αναιρεσείουσες επισημαίνουν ότι απέδειξαν την πραγματοποίηση ορισμένων συναντήσεων οι οποίες επέτρεψαν στην Επιτροπή να επιμηκύνει τη διάρκεια της διαπιστωθείσας παραβάσεως, τοποθετώντας την ημερομηνία ενάρξεώς της στις 28 Απριλίου 1998 αντί της 2ας Ιουνίου 1999. Ενώ όμως, στις

αιτιολογικές σκέψεις 588 και 589 της επίδικης απόφασης, χορηγήθηκε *de facto* από την Επιτροπή ωφέλημα αντίστοιχο προς εκείνο που προβλέπεται στο σημείο 23, στοιχείο β', τρίτο εδάφιο, της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας, η Επιτροπή αντιθέτως δεν προέβη σε μείωση του προστίμου δυνάμει του σημείου 23, στοιχείο α', της ως άνω ανακοινώσεως, για τον λόγο και μόνο, κατά τις αναιρεσείουσες, ότι οι αναιρεσείουσες αμφισβήτησαν, κατά την έννοια του τίτλου Δ της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας, τον αντιβαίνοντα στον ανταγωνισμό σκοπό και το περιεχόμενο των συναντήσεων.

- 36 Η Επιτροπή αμφισβητεί την ως άνω επιχειρηματολογία, υποστηρίζοντας ότι δεν είναι βάσιμη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 37 Υπό τις περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, πρέπει να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο μη κρίνοντας ως παράνομη την επίδικη απόφαση για τον λόγο ότι στην απόφαση αυτή η Επιτροπή εξέτασε τη συμπεριφορά των αναιρεσειουσών υπό το πρίσμα της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας, οπότε δεν τους χορήγησε το ωφέλημα της ευνοϊκότερης μεταχείρισεως που θα μπορούσε να είχε προκύψει από την εφαρμογή της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας.
- 38 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι ασφαλώς η ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας, η οποία *ratione temporis* έχει εφαρμογή στην υπό κρίση διαφορά, δεν περιλαμβάνει κανένα σημείο στο οποίο να προβλέπεται ότι η Επιτροπή δεν θα λάβει υπόψη τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αποκάλυψαν οι επιχειρήσεις και τα οποία έχουν σχέση με τη βαρύτητα ή τη διάρκεια της συμπράξεως, το ως άνω θεσμικό όργανο έκρινε πάντως, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 185 και 186 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως οι οποίες παραπέμπουν στις αιτιολογικές σκέψεις 584, 585, 588 και 589 της επίδικης αποφάσεως, ότι οι αναιρεσείουσες, καθόσον αποκάλυψαν στην Επιτροπή πραγματικά περιστατικά τα οποία αυτή προηγουμένως αγνοούσε, κατέστησαν δυνατόν να αποδειχθεί μεγαλύτερη διάρκεια της παραβάσεως, συμπεριλαμβάνοντας στη διάρκεια αυτή και το διάστημα από 28 Απριλίου 1998 έως 2 Ιουνίου 1999. Η Επιτροπή θεώρησε συνεπώς την ως άνω συνεργασία ως ελαφρυντική περίσταση βάσει της οποίας μπορούσε να χορηγήσει στις αναιρεσείουσες μείωση του βασικού ποσού του προστίμου κατά 9,375 εκατομμύρια ευρώ, ώστε να μην επιβαρύνει τις τελευταίες λόγω της συνεργασίας τους, επιβάλλοντάς τους πρόστιμο μεγαλύτερο από εκείνο που θα έπρεπε να καταβάλουν χωρίς τη συνεργασία αυτή. Όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 187 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το κατ' αυτόν τον τρόπο μειωμένο βασικό ποσό του προστίμου το οποίο επιβάλλεται στις αναιρεσείουσες είναι κατά συνέπεια το ίδιο με το υποθετικό ποσό που θα όφειλαν να καταβάλουν για μια παράβαση με διάρκεια μικρότερη του ενός έτους.
- 39 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, στις σκέψεις 177 και 180 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι, ως προς το διάστημα από 2 Ιουνίου έως 12 Νοεμβρίου 1999, οι αναιρεσείουσες δεν προσκόμισαν αποδείξεις πέραν των στοιχείων που βρίσκονταν ήδη στην κατοχή της Επιτροπής, περιοριζόμενες στο να επιβεβαιώσουν την πραγματοποίηση ορισμένων συναντήσεων, ενώ κατά τα λοιπά αμφισβήτησαν ότι οι συναντήσεις αυτές είχαν αντιβαίνοντα στον ανταγωνισμό σκοπό.
- 40 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η συνεργασία μιας επιχειρήσεως με την Επιτροπή μπορεί να δικαιολογήσει μείωση του προστίμου δυνάμει της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας μόνον αν παρέχει πράγματι στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκπληρώσει την αποστολή της που συνίσταται στη διαπίστωση της υπάρξεως παραβάσεως και τον τερματισμό της (βλ., επ' αυτού, απόφαση SGL Carbon κατά Επιτροπής, EU:C:2007:277, σκέψη 83 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι η Επιτροπή έχει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για να αξιολογήσει την ποιότητα και τη χρησιμότητα της συνεργασίας μιας επιχειρήσεως (απόφαση SGL Carbon κατά Επιτροπής, EU:C:2007:277, σκέψη 88).

- 41 Όπως διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 185 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή εκτίμησε, σύμφωνα με το σημείο 28 της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας, την τριμερή συνεργασία μεταξύ των αναιρεσιουσών και των ομίλων Prym και Coats υπό το πρίσμα της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας, δεδομένου ότι οι εν λόγω όμιλοι υπέβαλαν τις αιτήσεις τους για το ωφέλημα της ανακοινώσεως περί της συνεργασίας ως προς τις παραβάσεις που αφορούσαν την αγορά των φερμουάρ πριν τις 14 Φεβρουαρίου 2002, ημερομηνία από την οποία η ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας αντικατέστησε την ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας.
- 42 Διαπιστώνεται όμως ότι οι ανακοινώσεις περί της συνεργασίας, τόσο του 1996 (τίτλοι Γ και Δ) όσο και του 2002 (σημεία 21 και 23) απαιτούν, ως προϋπόθεση για τη μείωση του προστίμου το οποίο θα επιβαλλόταν διαφορετικά, το να παρέχουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις στην Επιτροπή αποδεικτικά στοιχεία που συμβάλλουν στη διαπίστωση της τελεσθείσας παραβάσεως.
- 43 Συναφώς, δεν μπορεί ευλόγως να υποστηριχθεί ότι πληροφορίες οι οποίες δεν πληρούν την προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία πρέπει να «συμβάλλουν στην επιβεβαίωση της παράβασης», κατά την έννοια της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας, μπορούν να συνιστούν αποδείξεις αντιπροσωπεύουσες «σημαντική προστιθέμενη αξία σε σχέση με τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει ήδη στην κατοχή της η Επιτροπή» κατά την έννοια του σημείου 21 της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας.
- 44 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, να διαπιστώσει τα πραγματικά περιστατικά, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας που του υποβλήθηκαν και, αφετέρου, να εκτιμήσει αυτά τα πραγματικά περιστατικά. Αντιστρόφως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 256 ΣΛΕΕ, έλεγχο επί του νομικού χαρακτηρισμού των ως άνω πραγματικών περιστατικών και επί των εννόμων συνεπειών που συνήγαγε συναφώς το Γενικό Δικαστήριο, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως παραμορφώσεως του περιεχομένου των στοιχείων αυτών. Εν πάση περιπτώσει, μια τέτοια παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο πρόδηλο από τα έγγραφα της δικογραφίας, χωρίς να χρειάζεται επανεκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων.
- 45 Ενώπιον του Δικαστηρίου όμως οι αναιρεσιούσες ουδόλως απέδειξαν, και ούτε καν υποστήριξαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο προδήλως παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά κρίνοντας ότι οι αναιρεσιούσες δεν εκπλήρωναν την παρατεθείσα στη σκέψη 42 της ανά χειράς απόφασης απαίτηση της ανακοινώσεως του 1996 περί της συνεργασίας και, συνακόλουθα, δεν εκπλήρωναν ούτε την παρόμοια απαίτηση η οποία προβλέπεται στην ανακοίνωση του 2002 περί της συνεργασίας.
- 46 Εξάλλου, για το διάστημα πριν τις 2 Ιουνίου 1999, υπενθυμίζεται ότι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 38 της ανά χειράς απόφασης, η συνεργασία των αναιρεσιουσών ανταμείφθηκε με τη μείωση του βασικού ποσού του επιβλητέου προστίμου, η οποία χορηγήθηκε στις αναιρεσιούσες στο πλαίσιο ελαφρυντικής περιστάσεως πέραν των όσων προβλέπονται στην ανακοίνωση του 1996 περί της συνεργασίας.
- 47 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 69 έως 71 των προτάσεών του, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν μπορούν να αξιώνουν το ωφέλημα μιας διπλής ανταμοιβής για τις ίδιες πληροφορίες, δηλαδή τις πληροφορίες για τις οποίες τους χορηγήθηκε μερική απαλλαγή ως προς το διάστημα το οποίο αφορούν, εφόσον οι πληροφορίες αυτές δεν αντιπροσώπευσαν, ως προς το μετέπειτα χρονικό διάστημα, κάποια προστιθέμενη αξία για την έρευνα της Επιτροπής.
- 48 Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί, χωρίς να χρειάζεται να διατυπωθεί κρίση ως προς το αν η αρχή του ευμενέστερου νόμου έχει εφαρμογή, όπως υποστηρίζεται, στον τομέα των παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού του δικαίου της Ένωσης ο οποίος καλύπτεται από τις ανακοινώσεις του 1996 και του 2002 περί της συνεργασίας.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως, που βάλλει κατά της αρνήσεως εφαρμογής του ανωτάτου ορίου του 10 % του κύκλου εργασιών της ΥΚΚ Stocko στο μέρος του προστίμου για το οποίο η ως άνω εταιρία θεωρήθηκε ως αποκλειστικώς υπεύθυνη όσον αφορά τη συνεργασία BWA

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 49 Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι, απορρίπτοντας τον λόγο ακυρώσεως που αντλείτο από εσφαλμένη εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 % όσον αφορά τη συνεργασία BWA κατά το διάστημα πριν την εξαγορά της ΥΚΚ Stocko από την ΥΚΚ Holding, ως προς το οποίο η ΥΚΚ Stocko θεωρήθηκε ως αποκλειστικώς υπεύθυνη για την παράβαση, το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, συμπεριλαμβανομένων και των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως καθώς και της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών, κατά την οποία η επιχείρηση μπορεί να τιμωρηθεί μόνο για τις πράξεις που μπορούν να καταλογισθούν στην ίδια προσωπικά.
- 50 Ειδικότερα, το μέρος του προστίμου το οποίο αφορά την πρώτη περίοδο της παραβάσεως ανέρχεται σε 19,25 εκατομμύρια ευρώ, ποσό το οποίο αντιπροσωπεύει το 55 % του συνολικού κύκλου εργασιών της ΥΚΚ Stocko για το 2006, ο οποίος είχε ύψος 34,91 εκατομμυρίων ευρώ, δηλαδή υπερβαίνουν κατά πολύ το ανώτατο όριο του 10 % που προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003.
- 51 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι το ως άνω επιχείρημα βασίζεται σε μια νομικώς εσφαλμένη ερμηνεία του σκοπού που επιδιώκεται με το προβλεπόμενο στην εν λόγω διάταξη του κανονισμού 1/2003 ανώτατο όριο του 10 %.
- 52 Ειδικότερα, κατά την Επιτροπή, έπρεπε να επιβληθεί ενιαίο πρόστιμο. Κατά το ως άνω θεσμικό όργανο, το προβλεπόμενο στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 όριο δεν αποτελεί στοιχείο του προστίμου το οποίο συναρτάται προς τη συνιστώσα συμπαίγνια συμπεριφορά κατά την χρονική περίοδο τελέσεως της παραβάσεως, αλλά ανώτατο νόμιμο όριο το οποίο αποτελεί συνάρτηση της οικονομικής δυνατότητας καταβολής του προστίμου και το οποίο αποβλέπει κυρίως στο να προστατεύσει την επιχείρηση έναντι της επιβολής ενός προστίμου υπέρμετρου για το μέγεθος της κατά τη στιγμή της εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο. Αυτό που έχει λοιπόν σημασία είναι η οικονομική ισχύς της επιχείρησης, ένδειξη της οποίας αποτελεί ο συνολικός κύκλος εργασιών, όπως έχει τη στιγμή της εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται το πρόστιμο. Μόνο οι λόγοι αυτοί μπορούν να εξηγήσουν γιατί η εν λόγω διάταξη αναφέρεται ρητώς στην εταιρική χρήση που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 %. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η επιχείρηση είχε μικρότερη οικονομική δυνατότητα σε δεδομένο χρονικό σημείο κατά το παρελθόν, πριν την εξαγορά της ενδιαφερόμενης εταιρίας από οικονομικό όμιλο, όπως εν προκειμένω, δεν έχει σημασία για την επιμέτρηση του προστίμου.
- 53 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, ακόμη και αν η μητρική εταιρία αποφασίσει να μην παράσχει καμία οικονομική στήριξη στη θυγατρική της για το μέρος του προστίμου για το οποίο προβλέπεται αποκλειστική ευθύνη της τελευταίας, πράγμα που θα μπορούσε να απειλήσει τη βιωσιμότητα της ως άνω θυγατρικής, πρόκειται για εγγενή κίνδυνο της επενδύσεως την οποία πραγματοποίησε η μητρική εταιρία, συνδεδεμένο με νομικό πρόσωπο, δηλαδή τη θυγατρική, το οποίο πριν, αλλά και μετά, την εξαγορά του υιοθέτησε αντιβαίνουσα στον ανταγωνισμό συμπεριφορά που επισύρει την επιβολή προστίμων. Αποκτώντας τον έλεγχο της θυγατρικής, η μητρική εταιρία αναλαμβάνει τον κίνδυνο αυτό, τον οποίο μπορεί πάντως να περιορίσει προβλέποντας αποζημίωσή της στη σύμβαση πωλήσεως που έχει συνάψει με τον αρχικό ιδιοκτήτη της ως άνω εταιρίας.

54 Η Επιτροπή προσθέτει ότι μόνο η επιχείρηση η οποία ευθύνεται κατά τη διάρκεια των τελευταίων σταδίων της παραβάσεως και κατά την έκδοση της τελικής αποφάσεως συνιστά την προσήκουσα οντότητα αναφοράς για την εκτίμηση των ζητημάτων που αφορούν την ευθύνη και το αποτρεπτικό αποτέλεσμα, στο μέτρο που η Επιτροπή αποδεικνύει ότι η ως άνω επιχείρηση, δηλαδή η οντότητα που περιλαμβάνει τη νέα μητρική εταιρία, μετέσχε στην παράβαση. Για τους ίδιους λόγους, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι αναιρεσείους δεν μπορούν λυσιτελώς να υποστηρίξουν ότι το πρόστιμο επιβλήθηκε κατά παράβαση των αρχών της αναλογικότητας ή της ίσης μεταχειρίσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

55 Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως θέτει το ζήτημα του καθορισμού του ανωτάτου νομίμου ορίου του προστίμου, υπό την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, σε περίπτωση που υφίσταται διαδοχική ευθύνη περισσοτέρων στο πλαίσιο της ίδιας συμπράξεως και, ακριβέστερα, όταν οντότητα η οποία μετέσχε στην ως άνω σύμπραξη περιέρχεται, διαρκούσης της συμπράξεως αυτής, στον έλεγχο μιας άλλης επιχειρήσεως, στο πλαίσιο ενός οικονομικού ομίλου ο οποίος επίσης μετέσχε στην παράβαση.

56 Συναφώς, οι αναιρεσείους επικρίνουν την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον, στις σκέψεις 192 έως 195 και 204 αυτής, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε την προσέγγιση την οποία υιοθέτησε η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση και η οποία συνίστατο στον καθορισμό ενός ενιαίου ανωτάτου νομίμου ορίου, υπολογιζόμενου αποκλειστικώς βάσει του ενοποιημένου κύκλου εργασιών του ομίλου ΥΚΚ για όλη την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως, η οποία διήρκεσε από 24 Μαΐου 1991 έως 15 Μαρτίου 2001, ήτοι διάστημα εννέα ετών και εννέα μηνών, στο οποίο περιλαμβάνεται η πρώτη περίοδος της παραβάσεως, η οποία διήρκεσε από 24 Μαΐου 1991 έως την 1η Μαρτίου 1997, ήτοι διάστημα πέντε ετών και εννέα μηνών, για την οποία όμως οι ΥΚΚ Holding και ΥΚΚ Corp. δεν θεωρούνται υπεύθυνες, διότι η θυγατρική ΥΚΚ Stocko δεν τους ανήκε κατά την περίοδο αυτή.

57 Τονίζεται ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως μπορεί να έχει επιπτώσεις μόνο για το μέρος του προστίμου το οποίο ανέρχεται σε 19 250 000 ευρώ και το οποίο επιβάλλεται αποκλειστικώς στην ΥΚΚ Stocko και αφορά τις πράξεις που τελέστηκαν από εκείνη και μόνο, πριν την εξαγορά της από την ΥΚΚ Holding, καθόσον άλλωστε το υπόλοιπο πρόστιμο, που ανέρχεται σε 49 000 000 ευρώ, δεν αμφισβητήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως.

58 Συναφώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι το γράμμα του άρθρου 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 είναι σαφές καθόσον επιβάλλει την απαίτηση ότι «[γ]ια καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος».

59 Ο όρος όμως «επιχείρηση που συμμετείχε στην παράβαση» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως πρέπει οπωσδήποτε να έχει την ίδια σημασία για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ, εφόσον η ερμηνεία του όρου αυτού δεν μπορεί να είναι διαφορετική όσον αφορά αφενός τον καταλογισμό της παραβάσεως και αφετέρου την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 %.

60 Επομένως, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, όπως εν προκειμένω, μια επιχείρηση η οποία θεωρείται από την Επιτροπή ως υπεύθυνη για παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ αποκτάται από άλλη επιχείρηση στο πλαίσιο της οποίας διατηρεί, ως θυγατρική, την ιδιότητα της χωριστής οικονομικής οντότητας, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη τον κύκλο εργασιών της καθεμίας από τις ως άνω οικονομικές οντότητες προκειμένου να εφαρμόσει σε αυτές, όπου απαιτείται, το ανώτατο όριο του 10 %.

61 Εν προκειμένω, η Επιτροπή κατένειμε ορθώς την ευθύνη ως προς κάθε επιχείρηση η οποία μετέσχε στην παράβαση, δεδομένου ότι, πριν τον Μάρτιο του 1997, χρονικό σημείο κατά το οποίο η ΥΚΚ Holding εξαγόρασε την ΥΚΚ Stocko, η τελευταία και ο όμιλος ΥΚΚ αποτελούσαν δύο χωριστές

- «οικονομικές οντότητες» ή επιχειρήσεις κατά την έννοια των άρθρων 81 ΕΚ και 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003. Η Επιτροπή δεν άντλησε όμως από τη διαπίστωση αυτή το επιβαλλόμενο συμπέρασμα σε ό,τι αφορούσε την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 %.
- 62 Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η επίμαχη κατά την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως επιχείρηση είναι μια ενιαία επιχείρηση, της οποίας η διάρθρωση και η οικονομική δυνατότητα μεταβλήθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Εξάλλου, εν προκειμένω, η μεταβολή αυτή δεν ήταν αποτέλεσμα διαρθρωτικής ανάπτυξης της επιχείρησης ΥΚΚ Stocko, αυξήσεως του κύκλου εργασιών της ή έστω εξαγοράς από την ΥΚΚ Stocko ανεξάρτητων επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της συμπράξεως, αλλ' αντιθέτως είναι το αποτέλεσμα της εξαγοράς της επιχείρησης αυτής από άλλη επιχείρηση.
- 63 Επισημαίνεται, συναφώς, ότι ο σκοπός στον οποίο αποβλέπει ο καθορισμός, στο άρθρο 23, παράγραφος 2, ενός ανωτάτου ορίου ίσου με το 10 % του κύκλου εργασιών της κάθε επιχείρησης η οποία μετέσχε στην παράβαση είναι ιδίως να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η επιβολή ενός προστίμου με ύψος μεγαλύτερο από αυτό το ανώτατο όριο να υπερβαίνει την ικανότητα πληρωμής την οποία έχει η επιχείρηση κατά την ημερομηνία κατά την οποία κρίνεται ως υπεύθυνη για την παράβαση και της επιβάλλεται χρηματική κύρωση από την Επιτροπή.
- 64 Η διαπίστωση που πραγματοποιείται στη προηγούμενη σκέψη επιβεβαιώνεται από το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, που επιτάσσει, σχετικά με το ανώτατο όριο του 10 %, τον υπολογισμό του ορίου αυτού βάσει της εταιρικής χρήσεως του έτους που προηγείτο της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία τιμωρείται η παράβαση. Η απαίτηση αυτή τηρείται όμως πλήρως όταν, όπως εν προκειμένω, το ανώτατο αυτό όριο καθορίζεται αποκλειστικώς βάσει του κύκλου εργασιών της θυγατρικής, σε ό,τι αφορά το πρόστιμο που επιβάλλεται αποκλειστικώς στην ίδια, για το διάστημα πριν την απόκτησή της από τη μητρική εταιρία, πράγμα που δεν αμφισβητούν οι αναιρεσείουσες στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως. Συνεπώς, υπ' αυτές τις συνθήκες, οι μεταβολές όσον αφορά τη διάρθρωση της ευθυνόμενης επιχείρησης ως οικονομικής οντότητας λαμβάνονται όντως υπόψη κατά την επιμέτρηση του προστίμου.
- 65 Ομοίως, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει το επιχείρημα της Επιτροπής ότι πρέπει να επιβληθεί ένα ενιαίο πρόστιμο για τη χρονική περίοδο τελέσεως της παραβάσεως. Όπως δέχθηκε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σε ό,τι αφορούσε το μέρος του προστίμου για το οποίο προβλέφθηκε ότι ευθυνόταν αποκλειστικώς η ΥΚΚ Stocko, δεν είναι δυνατόν να γίνει εκτέλεση του μέρους αυτού του προστίμου έναντι της μητρικής εταιρίας σε περίπτωση αθετήσεως πληρωμής εκ μέρους της ΥΚΚ Stocko. Ειδικότερα, μια εταιρία δεν μπορεί να θεωρείται υπεύθυνη για τις παραβάσεις τις οποίες διέπραξαν κατά τρόπο ανεξάρτητο οι θυγατρικές της πριν την ημερομηνία της αποκτήσεώς τους, δεδομένου ότι οι θυγατρικές πρέπει να ευθύνονται οι ίδιες για την παραβατική συμπεριφορά την οποία εκδήλωσαν πριν την απόκτησή τους, ενώ η εταιρία που τις απέκτησε δεν μπορεί να θεωρηθεί ως υπεύθυνη (βλ. απόφαση Cascades κατά Επιτροπής, C-279/08 P, EU:C:2000:626, σκέψεις 77 έως 79).
- 66 Επισημαίνεται ακόμη ότι οι διαπιστώσεις των σκέψεων 60 έως 65 της ανά χείρας αποφάσεως είναι σύμφωνες, αφενός, προς την αρχή της αναλογικότητας και, αφετέρου, προς την αρχή της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών όπως απορρέουν από τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, C-76/06 P, EU:C:2007:326, σκέψη 24, για την αρχή της αναλογικότητας· αποφάσεις General Química κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-90/09 P, EU:C:2011:21, σκέψεις 34 έως 36, καθώς και ThyssenKrupp Nirosta κατά Επιτροπής, C-352/09 P, EU:C:2011:191, σκέψη 143, για την αρχή της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών).

- 67 Από τα ανωτέρω προκύπτει, χωρίς να απαιτείται εξέταση του επιχειρήματος περί παραβάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να κριθεί ως βάσιμος, στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένως το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003.
- 68 Συνεπώς, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί σε ό,τι αφορά, στο πλαίσιο της συνεργασίας BWA, την εφαρμογή, για τους σκοπούς του καθορισμού του ανώτατου ποσού του προστίμου, ενός ανώτατου ορίου 10 % υπολογιζόμενου βάσει του κύκλου εργασιών του ομίλου ΥΚΚ κατά το έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, όσον αφορά την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως για την οποία η ΥΚΚ Stocko θεωρήθηκε ως αποκλειστικώς υπεύθυνη.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, που αφορά την εφαρμογή αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή ως προς τη συνεργασία BWA για το διάστημα που προηγήθηκε της εξαγοράς της ΥΚΚ Stocko από την ΥΚΚ Holding

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 69 Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως περιλαμβάνει δύο σκέλη.
- 70 Με το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει από τα άρθρα 36 και 53 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 71 Συναφώς, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αποφάνθηκε επί του επιχειρημάτος τους ότι, ενώ η Επιτροπή είχε δικαιολογήσει την εφαρμογή του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή επικαλούμενη το ότι οι αναιρεσείουσες υπερτερούσαν σε οικονομικούς πόρους έναντι των ανταγωνιστών τους, ο λόγος αυτός δεν ίσχυε για την ΥΚΚ Stocko, εξαιτίας του μεγέθους και των περιορισμένων οικονομικών πόρων της τελευταίας, ενώ αυτή είναι αποκλειστικώς υπεύθυνη για την παράβαση κατά το διάστημα πριν τον Μάρτιο του 1997.
- 72 Κατά τις αναιρεσείουσες, το Γενικό Δικαστήριο περιορίσθηκε να επαναλάβει ότι ο κύκλος εργασιών αποτελεί πρόσφορο κριτήριο προκειμένου να εκτιμηθεί η οικονομική ισχύς μιας επιχειρήσεως και να υπενθυμίσει τη νομολογία του Δικαστηρίου όσον αφορά τις λειτουργίες που επιτελεί η επιβολή αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή. Κατά συνέπεια, οι αναιρεσείουσες δεν είναι σε θέση να κατανοήσουν γιατί απορρίφθηκε ο λόγος ακυρώσεως τον οποίο προέβαλαν σχετικά με την εφαρμογή του αποτρεπτικού συντελεστή.
- 73 Με το δεύτερο σκέλος του λόγου αυτού αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες θεωρούν ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, τις αρχές της αναλογικότητας, της εξατομικεύσεως των ποινών και των κυρώσεων καθώς και της ίσης μεταχειρίσεως, κρίνοντας ότι η εφαρμογή αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή εδικαιολογείτο όχι μόνο για την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως μετά τον Μάρτιο του 1997, αλλά και για την περίοδο πριν το χρονικό αυτό σημείο της εξαγοράς της ΥΚΚ Stocko από την ΥΚΚ Holding.
- 74 Σχετικά με την παράβαση της αρχής της εξατομικεύσεως των ποινών, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε τον σύνδεσμο ο οποίος πρέπει να υφίσταται μεταξύ ευθύνης και κυρώσεως, επιβεβαιώνοντας την προσέγγιση της Επιτροπής κατά την οποία, εξαιτίας του μεγέθους και των πόρων του ομίλου ΥΚΚ, ήταν δυνατόν να εφαρμοσθεί ο αποτρεπτικός πολλαπλασιαστής ακόμη και στο μέρος του προστίμου που αφορούσε την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως που προηγήθηκε της εξαγοράς της ΥΚΚ Stocko από την ΥΚΚ Holding.

- 75 Κατά τις αναιρεσεύουσες, η νομολογία έχει διαμορφώσει δύο κύριους λόγους που δικαιολογούν την εφαρμογή αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, δηλαδή την ανάγκη να εξασφαλισθεί ουσιαστικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα του προστίμου και το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις διέθεταν, κατά τη χρονική περίοδο τελέσεως της παραβάσεως, υπέρτερους πόρους σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους και βρίσκονταν σε πλεονεκτική έναντι εκείνων κατάσταση προκειμένου να έχουν γνώση του δικαίου και να ενεργούν εντός των επιβαλλόμενων από αυτό ορίων. Ειδικότερα, ως προς τον δεύτερο λόγο προσαυξήσεως του προστίμου, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε ότι το μέγεθος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων πρέπει να αφορά την κατάστασή τους όπως είχε κατά το χρονικό σημείο της παραβάσεως (απόφαση Hoechst κατά Επιτροπής, T-410/03, EU:T:2008:211, σκέψεις 379 και 382). Εξ αυτού συνάγεται ότι, για τους σκοπούς της εφαρμογής του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη μόνο οι πόροι και τα μέσα τα οποία διαθέτει η επιχείρηση η οποία είναι υπεύθυνη για την παράβαση.
- 76 Ενώ όμως η Επιτροπή είχε ορθώς εκτιμήσει ότι η ΥΚΚ Stocko, κατά τη διάρκεια της περιόδου τελέσεως της παραβάσεως που προηγήθηκε της εξαγοράς της από την ΥΚΚ Holding, δηλαδή από τον Μάιο του 1991 έως τον Μάρτιο του 1997, ήταν η μόνη υπεύθυνη για την παράβαση επιχείρηση, παρ' όλ' αυτά έλαβε υπόψη, για τους σκοπούς της εφαρμογής του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, το μέγεθος και τους πόρους συνολικά της ΥΚΚ Holding και της ΥΚΚ Corp., χωρίς να συνεκτιμήσει το γεγονός ότι η ΥΚΚ Stocko ήταν μια μικρή εταιρία με περιορισμένα μέσα και χωρίς νομική υπηρεσία.
- 77 Σχετικά με τη δεύτερη λειτουργία του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, δηλαδή το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα, οι αναιρεσεύουσες υποστηρίζουν ότι μόνο η επιχείρηση που είναι υπεύθυνη για την παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ οφείλει να καταβάλει το πρόστιμο και όχι οι μητρικές της εταιρίες. Κατά συνέπεια, λόγω των περιορισμένων πόρων της ΥΚΚ Stocko, δεν ήταν δυνατόν να αυξηθεί το ύψος του προστίμου χάριν αποτροπής χωρίς να παραβιασθεί η αρχή της αναλογικότητας.
- 78 Σχετικά με την παράβαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, οι αναιρεσεύουσες θεωρούν ότι το Γενικό Δικαστήριο, εφαρμόζοντας αποτρεπτικό πολλαπλασιαστή στο μέρος του προστίμου που επιβάλλεται για το διάστημα πριν τον Μάρτιο του 1997, κατ' ουσίαν αντιμετώπισε με τον ίδιο τρόπο δύο μη συγκρίσιμες καταστάσεις, δηλαδή την κατάσταση της ΥΚΚ Stocko και την κατάσταση του ομίλου ΥΚΚ.
- 79 Η Επιτροπή αμφισβητεί το σύνολο των επιχειρημάτων των αναιρεσειουσών και εκτιμά ότι τα επιχειρήματα αυτά δεν είναι βάσιμα.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 80 Σχετικά με τα επιχειρήματα περί ελλείψεως αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, επισημαίνεται ευθύς εξαρχής ότι, στις σκέψεις 203 και 204 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διευκρίνισε τους λόγους για τους οποίους, κατά την κρίση του, δικαιολογείται το να ληφθεί υπόψη, για τους σκοπούς της εφαρμογής αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, ο κύκλος εργασιών της οικονομικής οντότητας που συναποτελείται από το σύνολο των αναιρεσειουσών κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως.
- 81 Εξάλλου, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, από το σημείο 114 της αιτήσεως αναιρέσεως προκύπτει ότι οι αναιρεσεύουσες κατανόησαν τη συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία παρατίθεται ιδίως στις σκέψεις 203 και 204 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και κατά την οποία το καθοριστικό στοιχείο το οποίο πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για την επιμέτρηση του προστίμου και για το αποτρεπτικό αποτέλεσμα αυτού είναι η οικονομική δυνατότητα της εμπλεκόμενης επιχείρησης, όπως έχει τη στιγμή της εκδόσεως μιας αποφάσεως με την οποία επιβάλλεται πρόστιμο.
- 82 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η επιχειρηματολογία των αναιρεσειουσών περί ελλείψεως αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

- 83 Στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του τέταρτου λόγου αναιρέσεως, οι αναιρεσείουσες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας, στη σκέψη 204 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ορθώς έλαβε υπόψη η Επιτροπή, για τους σκοπούς του καθορισμού του αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή, το μέγεθος και τον κύκλο εργασιών των αναιρεσειουσών, θεωρούμενων ως μια ενιαία οικονομική οντότητα, κατά το έτος που προηγήθηκε του έτους της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως.
- 84 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η έννοια της «αποτροπής» αποτελεί ένα από τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιμέτρηση του προστίμου. Ειδικότερα, κατά πάγια νομολογία, τα πρόστιμα που επιβάλλονται λόγω παραβάσεων του άρθρου 81 ΕΚ, όπως προβλέπονται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, έχουν ως σκοπό να κολάσουν τις παράνομες πράξεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να αποτρέψουν τόσο τις εν λόγω επιχειρήσεις όσο και άλλους επιχειρηματίες από τη μελλοντική παράβαση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης περί ανταγωνισμού. Συναφώς, η σχέση μεταξύ, αφενός, του μεγέθους και των συνολικών πόρων των επιχειρήσεων και, αφετέρου, της ανάγκης διασφάλισης του αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί (αποφάσεις *Showa Denko* κατά Επιτροπής, C-289/04 P, EU:C:2006:431, σκέψη 16, και *Lafarge* κατά Επιτροπής, C-413/08 P, EU:C:2010:346, σκέψη 102).
- 85 Ειδικότερα, κυρίως ο επιζητούμενος αντίκτυπος για την εμπλεκόμενη επιχείρηση δικαιολογεί το να λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος και οι συνολικοί πόροι αυτής με σκοπό να εξασφαλισθεί επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα του προστίμου, δεδομένου ότι η κύρωση δεν πρέπει να είναι αμελητέα, υπό το πρίσμα, ιδίως, της οικονομικής δυνατότητας της εν λόγω επιχείρησης (απόφαση *Lafarge* κατά Επιτροπής, EU:C:2010:346, σκέψη 104).
- 86 Συνεπώς, για τους σκοπούς της επιβολής προστίμου με ύψος τέτοιο ώστε να αποτρέψει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις από τη μελλοντική παράβαση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης περί ανταγωνισμού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος και οι συνολικοί πόροι των επιχειρήσεων αυτών κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως. Ως εκ τούτου, το μέγεθος και οι συνολικοί πόροι των εν λόγω επιχειρήσεων που ήταν ενδεχομένως μειωμένα σε ένα προγενέστερο στάδιο της παραβάσεως δεν ασκούν επιρροή σε ό,τι αφορά τον καθορισμό αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή (απόφαση *Alliance One International* κατά Επιτροπής, C-668/11 P, EU:C:2013:614, σκέψη 64).
- 87 Επομένως, το γεγονός ότι οι ΥΚΚ Holding και ΥΚΚ Corp. δεν θεωρείται ότι ευθύνονται εις ολόκληρον για την παράβαση την οποία τέλεσε η ΥΚΚ Stocko όσον αφορά το διάστημα πριν τον Μάρτιο του 1997 δεν ασκεί επιρροή σε ό,τι αφορά τον καθορισμό αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή.
- 88 Το ως άνω συμπέρασμα δεν ανατρέπεται από τα επιχειρήματα των αναιρεσειουσών όπως συνοψίζονται στις σκέψεις 73 έως 78 της ανά χείρας αποφάσεως.
- 89 Ως προς την υποτιθέμενη ρήξη του συνδέσμου μεταξύ ευθύνης και κυρώσεως, διαπιστώνεται ότι οι αναιρεσείουσες συγχέουν τη λογική η οποία διέπει τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου στο 10 % του κύκλου εργασιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, ζήτημα που εξετάστηκε στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως, με τη λογική στην οποία εδράζεται η εφαρμογή αποτρεπτικού πολλαπλασιαστή.
- 90 Ειδικότερα, ο καθορισμός του ανωτάτου ορίου του προστίμου έχει ως σκοπό να προσαρμόσει το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται για τη διαπραχθείσα παράβαση στην οικονομική δυνατότητα της επιχείρησης που κρίθηκε ως υπεύθυνη, μολονότι η περίοδος αναφοράς που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών είναι η εταιρική χρήση που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία επιβάλλεται κύρωση στην ως άνω επιχείρηση.

- 91 Αντιθέτως, η επιδίωξη προσδόσεως αποτρεπτικού χαρακτήρα στη χρηματική κύρωση αποσκοπεί κατ' ουσίαν στο να καταστήσει σύννομη τη μελλοντική συμπεριφορά της οικονομικής οντότητας που είναι αποδέκτρια της αποφάσεως της Επιτροπής. Το αποτέλεσμα αυτό πρέπει να προκύψει οπωσδήποτε ως προς την εμπλεκόμενη επιχείρηση στην κατάσταση στην οποία ευρίσκεται κατά το χρονικό σημείο της εκδόσεως της ως άνω αποφάσεως.
- 92 Εν προκειμένω, όπως επισήμανε η Επιτροπή, η ΥΚΚ Stocko είχε παύσει να υφίσταται ως ανεξάρτητη οικονομική οντότητα κατά την ημερομηνία της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, παρά το γεγονός ότι οι ΥΚΚ Corp. και ΥΚΚ Holding δεν είχαν μετάσχει στην παράβαση κατά το διάστημα από τον Μάιο του 1991 έως τον Μάρτιο του 1997, η επιδίωξη προσδόσεως αποτρεπτικού χαρακτήρα στο πρόστιμο έπρεπε οπωσδήποτε να αφορά τον όμιλο ΥΚΚ, μέρος του οποίου αποτελούσε πλέον η ΥΚΚ Stocko.
- 93 Εξάλλου, επισημαίνεται ότι η επιδίωξη προσδόσεως αποτρεπτικού χαρακτήρα δεν αφορά μόνο τις επιχειρήσεις στις οποίες απευθύνεται ειδικώς η απόφαση με την οποία επιβάλλονται πρόστιμα, στο μέτρο που πρέπει επίσης να παρακινούνται οι επιχειρήσεις που έχουν το ίδιο μέγεθος και διαθέτουν αντίστοιχους πόρους να απέχουν από τη συμμετοχή σε παρόμοιες παραβάσεις των κανόνων του δικαίου της Ένωσης περί ανταγωνισμού (απόφαση Caffaro κατά Επιτροπής, C-447/11 P, EU:C:2013:797, σκέψη 37).
- 94 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 95 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση. Τούτο ισχύει εν προκειμένω για το μέρος της διαφοράς που αφορά τον καθορισμό, ως προς τη συνεργασία BWA, του ανωτάτου ορίου του 10 % το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003.
- 96 Προς τούτο και δεδομένων των όσων εκτέθηκαν στις σκέψεις 55 έως 68 της ανά χειράς αποφάσεως, η επίδικη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το μέτρο που έλαβε υπόψη, για τους σκοπούς της εφαρμογής του ανωτάτου ορίου του 10 % το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003, τον ενοποιημένο κύκλο εργασιών του ομίλου ΥΚΚ κατά την τελευταία εταιρική χρήση πριν την έκδοση της ως άνω αποφάσεως, όσον αφορά την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως κατά την οποία η ΥΚΚ Stocko θεωρήθηκε ότι ήταν αποκλειστικώς υπεύθυνη για την παράβαση.
- 97 Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι οι αναιρεσείουσες δεν προέβαλαν αντιρρήσεις κατά του καθορισμού, εκ μέρους της Επιτροπής, του αρχικού ποσού του προστίμου. Συνεπώς το Δικαστήριο πρέπει, ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, να καθορίσει το πρόστιμο που επιβάλλεται αποκλειστικώς στην ΥΚΚ Stocko για στοιχειοθετούσες παράβαση πράξεις τις οποίες τέλεσε η ίδια κατά τρόπο ανεξάρτητο και με δική της ευθύνη, στο πλαίσιο της συνεργασίας BWA, σε 3 491 000 ευρώ, δεδομένου ότι το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει το 10 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε η ΥΚΚ Stocko κατά την εταιρική χρήση που προηγήθηκε της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως.
- 98 Τέλος, επισημαίνεται ότι οι αναιρεσείουσες είχαν ζητήσει από το Γενικό Δικαστήριο να τους χορηγήσει, επί του ποσού του προστίμου όπως θα περιοριζόταν λόγω της επιβολής του ανωτάτου ορίου του 10 % του συναφούς κύκλου εργασιών τους, τη μείωση του 20 % κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας. Συναφώς, δεδομένου ότι η Επιτροπή προέβη σε τέτοια μείωση ως προς το πρόστιμο που επέβαλε για την παράβαση η οποία αφορούσε τη συνεργασία BWA και δεδομένου ότι η μείωση αυτή εφαρμόστηκε για όλες τις εταιρίες του ομίλου ΥΚΚ,

περιλαμβανομένης της ΥΚΚ Stocko, πρέπει να χρησιμοποιηθεί η ίδια μέθοδος υπολογισμού του τελικού ποσού του προστίμου με εκείνη την οποία εφάρμοσε η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις κατευθυντήριες γραμμές του 1998, και κατά συνέπεια, μετά την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 % του κύκλου εργασιών, πρέπει να εφαρμοσθεί η μείωση λόγω της συνεργασίας.

- 99 Επομένως, στο αναθεωρημένο ποσό του προστίμου, όπως αυτό καθορίζεται στη σκέψη 97 της ανά χειράς αποφάσεως, πρέπει να εφαρμοσθεί η εν λόγω μείωση του 20 % δυνάμει της ανακοινώσεως του 2002 περί της συνεργασίας. Κατά συνέπεια, το πρόστιμο το οποίο επιβάλλεται αποκλειστικώς στην ΥΚΚ Stocko για τη συνεργασία BWA πρέπει να καθοριστεί στο ποσό των 2 792 800 ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 100 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο αμετακλήτως τη διαφορά, αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων. Το άρθρο 138, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του ως άνω Κανονισμού, προβλέπει ότι σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Πάντως, αν τούτο δικαιολογείται από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ένας διάδικος φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων του, και μέρος των εξόδων του αντιδίκου.
- 101 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δέχθηκε κατά την αναιρετική διαδικασία μόνον έναν από τους λόγους αναιρέσεως.
- 102 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να κριθεί ότι οι αναιρεσεύουσες θα φέρουν, όσον αφορά τις διαδικασίες τόσο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και ενώπιον του Δικαστηρίου, τα δικαστικά τους έξοδα καθώς και τα τρία τέταρτα των εξόδων της Επιτροπής, ενώ η Επιτροπή θα φέρει το ένα τέταρτο των δικαστικών της εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΥΚΚ κ.λπ. κατά Επιτροπής (EU:T:2012:322) σε ό,τι αφορά την εφαρμογή, για τους σκοπούς του καθορισμού του ανώτατου ποσού του προστίμου στο πλαίσιο της συνεργασίας στους κύκλους της Βασιλείας-Wuppertal και του Άμστερνταμ στην αγορά των μεταλλικών και πλαστικών προϊόντων κλεισίματος και των μηχανημάτων για την τοποθέτησή τους, ενός ανωτάτου ορίου 10 % υπολογιζόμενου βάσει του κύκλου εργασιών του ομίλου ΥΚΚ κατά το έτος που προηγήθηκε της εκδόσεως της αποφάσεως C(2007) 4257 τελικό της Επιτροπής, της 19ης Σεπτεμβρίου 2007, σχετικά με μία διαδικασία βάσει του άρθρου [81 ΕΚ] (υπόθεση COMP/39.168 — ΡΟ/Μεταλλικά ψιλικά είδη: συνδετήρες), ως προς την περίοδο τελέσεως της παραβάσεως για την οποία η ΥΚΚ Stocko Fasteners GmbH θεωρήθηκε ως αποκλειστικώς υπεύθυνη.**
- 2) **Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.**
- 3) **Ακυρώνει το άρθρο 2, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως C(2007) 4257 τελικό όσον αφορά την επιμέτρηση του προστίμου για το οποίο προβλέφθηκε ότι η ΥΚΚ Stocko Fasteners GmbH ευθυνόταν αποκλειστικώς στο πλαίσιο της συνεργασίας στους κύκλους της Βασιλείας-Wuppertal και του Άμστερνταμ.**

- 4) Το πρόστιμο που επιβάλλεται στην ΥΚΚ Stocko Fasteners GmbH για την παράβαση για την οποία η ίδια είναι αποκλειστικώς υπεύθυνη στο πλαίσιο της συνεργασίας στους κύκλους της Βασιλείας-Wuppertal και του Άμστερνταμ καθορίζεται σε 2 792 800 ευρώ.
- 5) Οι ΥΚΚ Corporation, ΥΚΚ Holding Europe BV και ΥΚΚ Stocko Fasteners GmbH καταδικάζονται να φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα καθώς και τα τρία τέταρτα των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόσο κατά την πρωτόδικη όσο και κατά την αναιρετική διαδικασία.
- 6) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταδικάζεται να φέρει το ένα τέταρτο των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκε τόσο κατά την πρωτόδικη όσο και κατά την αναιρετική διαδικασία.

(υπογραφές)